

Nr 24.

Ankom till riksdagens kansli den 4 april 1946 kl. 1 em.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning av vissa kronoegendomar m. m. jämte i ämnet väckt motion.

(2:a avd.)

I en till riksdagen den 8 mars 1946 avlåten, till jordbruksutskottet hänvisad proposition, nr 171, har Kungl. Maj:t, under åberopande av bilagt utdrag ur statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för samma dag, föreslagit riksdagen bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt under punkterna 1:o—5:o.

I samband härmed har utskottet till behandling förehaft en inom andra kammaren av herr *Persson* i Landafors väckt, till utskottet hänvisad motion, nr 435, däri hemstälts, att riksdagen måtte besluta avslå Kungl. Maj:ts förevarande proposition i de delar densamma icke avser punkt 1:o, förslag till uppgörelse med Stocksunds köping, och punkt 5:o, att den rätt till fastigheten Sunnerby Storegården ¹⁸ i Otterstads socken, Skaraborgs län, som tillkommer Kungl. Maj:t och kronan, må utan vederlag överlåtas på innehavarna av fastigheten.

Beträffande den utredning som ligger till grund för Kungl. Maj:ts förslag hänvisas till propositionen. I avseende å de skäl som anförts till stöd för yrkandena i motionen får utskottet, i den mån desamma ej beröras närmare i det följande, hänvisa till motionen.

Utskottet.

I den i ärendet väckta motionen har motionären — utgående från den uppfattningen att staten borde tillförsäkra sig förfoganderätten över all den mark, som lämpade sig för industri- och bostadsbebyggelse, och kronan följaktligen endast i ytterst sällsynta undantagsfall borde avhända sig mark — yrkat avslag på punkterna 2:o—4:o i propositionen.

Utskottet får i anledning härav erinra om att utskottet i ett förut denna dag avgivet utlåtande, nr 22, angivit sin principiella inställning till frågan om försäljningar av kronojord. Ehuru utskottet i nämnda utlåtande uttalat sig för att en viss återhållsamhet borde iakttagas i avseende å dylika för-

säljningar, har utskottet bland annat anfört, att av praktiska skäl möjligheter till förändringar i kronans fastighetsinnehav såväl genom köp som genom försäljningar fortfarande borde stå öppna.

Utgående från denna uppfattning har utskottet vid granskning av de i propositionen framlagda förslagen funnit bärande skäl ha av Kungl. Maj:t förebegrats för de i desamma ifrågasatta försäljningarna. Vad särskilt beträffar punkt 2:o i propositionen, som avser försäljning av ett område av kronoegendomen Runby Nedre 1¹ i Eds socken, Stockholms län, till Aktiebolaget Vägförbättringar, får utskottet erinra om att statens byggnadslånebyrå i en i ärendet avgiven promemoria funnit det föreslagna försäljningspriset av 3 kronor för kvadratmeter skäligt. I anledning av ett av byrån gjort uttalande att någon försäljning icke borde komma till stånd, förrän plan för egendomens fortsatta exploatering blivit upprättad, har departementschefen vidare förordat, att försäljningen, såvida Kungl. Maj:t ej funne skäl medgiva annat, icke genomfördes förrän byggnadsplanen för egendomens hemskifte blivit fastställd. Motionärens önskemål i detta avseende synas härigenom såvitt möjligt tillgodosedda.

Då utskottet icke heller i övrigt funnit skäl till anmärkning mot de i propositionen framlagda förslagen till köpeskillingar och upplåtelsevillkor, hemställer utskottet,

A. att riksdagen i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag under punkterna 1:o—5:o må medgiva

1) *ej mindre* att av den i Stocksunds köping belägna delen (stadsägan nr 308) av kronoegendomen 1¹/₈ mantal Mörby nr 1 må till köpingen utan ersättning överlåtas *dels* den mark, som enligt för köpingen gällande stadsplan avsetts för gata eller allmän plats samt betecknats med litt. Ob, E, K, P och Y, allt i den mån samma mark icke besväras av tomt-rätt (d. v. s. antingen är belägen utanför de områden, som hittills med tomtträtt upplåtits till Tjänstemannasamhällets vid Mörby egnahemsförening m. b. p. a., eller enligt i vederbörande tomtträttsavtal mellan kronan och föreningen åberopade tomtindelningar icke upptagits såsom tomtmark), *dels ock* den rätt, kronan kan äga till i förevarande mark framdragna vatten- och avloppsledning;

allt under villkor i övrigt,

att i överlåtelsen icke ingår ett område om 4 936 kvadratmeter (skoltomten), som den 6 maj 1904 överlåtits till Danderyds församling,

att markområdena överlåtas med tillträdesrätt för köpingen räknad från den dag, då avtal om överlåtelsen blivit vederbörligen undertecknat, samt i då befintligt skick,

att köpingen förbinder sig att vid behov, på därom av vederbörande församling gjord framställning, till församlingen

utan ersättning överlåta ett med litt. E betecknat område eller del därav att användas för kyrkliga ändamål,

att kronan och dess rättsinnehavare skola vara fria från skyldighet att såsom ägare av tomt utgiva gatumarkersättning i den mån densamma icke överstiger värdet av överlåten gatumark framför tomten,

att köpingen inträder i kronans rättigheter och skyldigheter gentemot egnahemsföreningen med avseende å den överlåtna marken inom de till föreningen hittills upplåtna delarna av egendomen,

att kronan och dess rättsinnehavare befrias från skyldighet att såsom ägare av tomt inom nyssnämnda delar av egendomen bidra till kostnaden för iordningställande av gator och avloppsledningar,

att innan gatu- och ledningsarbeten påbörjas inom den till egnahemsföreningen icke upplåtna delen av egendomen, domänstyrelsen beredes tillfälle att avgiva yttrande över förslagen till sådana anläggningar,

att köpingen träffar avtal med vederbörande arrendator angående ersättning för skada och intrång, som kan tillfogas honom genom sagda arbeten,

att, därest stadsplanen för köpingen skulle ändras så, att mark, som ingår i överlåtelsen, utlägges till tomtmark, sådan mark av köpingen på anfordran överlåtes till kronan utan vederlag,

att köpingen *dels* medgiver vattenfallsstyrelsen rätt att å överlåtet område kostnadsfritt för all framtid bibehålla befintlig elektrisk kraftledning med rätt för styrelsens personal att erhålla obehindrat tillträde till området för ledningens tillsyn, underhåll och reparation, skolande vattenfallsstyrelsen ersätta den skada, som orsakas genom vållande av styrelsens personal, *dels* underhåller erforderlig kraftledningsgata ävensom låter borttaga för ledningen hinderliga och för dess säkerhet farliga träd och buskar, *dels* ock bekostar genom gatas framdragande erforderlig flyttning av anordningar för ledningens upphängning och fästande,

att vattenfallsstyrelsen till säkerhet för omförmälda rättigheter må till förmån för den av Kungl. Maj:t och kronan ägda strömfallsfastigheten Söderfors 1² i Älvkarleby socken erhåla servitutsinteckning i området,

att köpingen utgiver ersättning till kronan för halva värdet av å de överlåtna områdena växande skog med 7 500 kronor, att kontant inbetalas till domänstyrelsen å tillträdesdagen,

att å områdena redan avverkad och utstämplad skog icke ingår i överlåtelsen,

att samtliga för de överlåtna områdena utgående skatter skola gäldas av köpingen i den mån de belöpa på tiden från tillträdesdagen och

att köpingen ensam vidkännes kostnaderna för lagfart å områdena samt för lagfarten erforderliga mätningsarbeten och förrättningar,

än även att sådan mark inom förevarande del av kronoegendomen, som jämlikt redan fastställd eller blivande stadsplaneändring frånskilts eller skall frånskiljas tomt, må, i den mån så befinnes skäligt, av Kungl. Maj:t utan ersättning överlåtas till köpingen, sedan erforderlig jämkning vidtagits av de mellan kronan och Tjänstemannasamhällets i Mörby egnahemsförening m. b. p. a. upprättade tomträttsavtalen;

2) att av kronoegendomen 1 mantal Runby Nedre nr 1 (1¹) i Eds socken, Stockholms län, ett område om cirka 28 000 kvadratmeter — vilket närmare angivits å en den 26 november 1945 inom järnvägsstyrelsen upprättad kartskick — må, sedan området i vederbörlig ordning avstyckats, försäljas till Aktiebolaget Vägförbättringar för en köpeskilling, motsvarande tre kronor för kvadratmeter samt under villkor i övrigt,

att området försäljes med tillträde vid köpekontraktets underskrivande i då befintligt skick,

att köpeskillingen erlägges kontant vid tillträdet,

att i köpekontraktet intages erinran om att bolaget har att i lagstadgad ordning söka tillstånd att förvärva området,

att innehavare av över området med vederbörligt tillstånd framdragen elektrisk ledning förbehålles rätt att bibehålla och nyttja densamma utan rätt för köparen till annan ersättning än gottgörelse av ledningens innehavare för skada till följd av förändring, reparation och tillsyn av ledningen, samt

att i övrigt bestämmelserna i förordningen den 25 maj 1945 (nr 262) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m. skola i tillämpliga delar lända till efterrättelse;

3) att av kronoegendomen $\frac{1}{4}$ mantal Grytbäcken nr 1 (1¹) i Säby socken, Jönköpings län, må försäljas följande fem lotter, vilka närmare angivits å två av distriktslantmätaren J. E. Holmgren vid avstyckningsförrättningar åren 1944 och 1945 upprättade kartor, nämligen

lotten A om 7,9300 hektar till Trävaruaktiebolaget Sommen för en köpeskilling av 45 400 kronor att kontant erläggas till domänstyrelsen vid köpekontraktets underskrivande, då egendomen tillträdades i befintligt skick,

lotten B om 0,5310 hektar till handelsbolaget med firma Sommens Trällsfabrik, Sten Nilsson, Albert Lätth, Einar Axelsson för en köpeskilling av 5 300 kronor att kontant erläggas till domänstyrelsen vid köpekontraktets underskrivande, då egendomen tillträdes i befintligt skick,

lotten C om 1,0130 hektar till Uno Somme för en köpeskilling av 7 600 kronor, att kontant erläggas till domänstyrelsen vid köpekontraktets underskrivande, samt med tillträde den 14 mars 1946 i då befintligt skick,

lotten D om 1,9980 hektar till handelsbolaget med firma Holavedstrå, Nils Nilsson, Johan Eriksson & Co. för en köpeskilling av 13 000 kronor att kontant erläggas till domänstyrelsen vid köpekontraktets underskrivande, då egendomen tillträdes i befintligt skick, och

lotten E, uppdelad å åtta tomter om tillhopa 1,4647 hektar, till Nya Aktiebolaget Sommens Lådfabrik för en köpeskilling av 18 300 kronor att kontant erläggas till domänstyrelsen vid köpekontraktets underskrivande, då egendomen tillträdes i befintligt skick;

skolande såsom villkor i övrigt för försäljningarna gälla, *beträffande en var av samtliga lotter*

att köparen är skyldig ombesörja, att påbörjad förrättning för lottens avstyckning fullföljes,

att köparen är skyldig tåla de jämkningar i lottens areal, gränser och eljest, vilka kunna komma att bestämmas vid lottens avstyckning,

att med lotten följer de rättigheter, som angivits i protokoll, upprättat vid nyssnämnda avstyckningsförrättning,

att köparen är skyldig att ensam svara för uppförande och underhåll av stängsel utefter lottens gräns mot kronoegendomen,

att innehavare av över lotten med vederbörligt tillstånd framdragen elektrisk ledning förbehålles rätt att bibehålla och nyttja ledningen utan rätt för köparen till annan ersättning än gottgörelse av ledningens innehavare för skada till följd av förändring, reparation eller tillsyn av ledningen ävensom för skada, som förorsakas å kreatur,

att köparen ej äger påfordra, att kronan deltagar i kostnaden för anläggande av i gällande byggnadsplan upptagna vägar,

att köparen bestrider kostnaderna för avstyckning och lagfart ävensom övriga med köpet förenade utgifter,

att samtliga på tiden från och med tillträdesdagen belöpande skatter betalas av köparen, och

att köparen ställer sig till efterrättelse de anvisningar och föreskrifter, som stamfastighetens ägare kan komma att utfärda beträffande nyttjanderätten till de i byggnadsplanen upptagna områdena för hamnplats och parkändamål ävensom beträffande vid avstyckningen till vägar och brandgata undantagna områden,

beträffande en var av lotterna A, B, D och E

att köparen har att i lagstadgad ordning söka tillstånd att förvärva lotten,

beträffande en var av lotterna A och B

att det för viss del av lotten gällande arrendekontraktet upphör att gälla vid tillträdet, och

att försäljningen icke omfattar andra å lotten befintliga byggnader och anläggningar än sådana, som tillhöra kronan,

beträffande en var av lotterna D och E

att försäljningen icke omfattar å lotten växande skog, vilken köparen dock äger rätt att genom revirförvaltaren inköpa till i orten gängse pris,

beträffande lotten A

att köparen respekterar ett den 30 januari 1937 upprättat avtal, varigenom bland annat kronoegendomen Grytbäcken nr 1 tillhörande fiskerätt i sjön Sommen utarrenderats för tiden till den 14 mars 1952,

beträffande lotten D

att köparen är skyldig tåla, att ett område om cirka 145 kvadratmeter i lottens sydvästra hörn avsättes till gatumark, samt

beträffande lotten E

att med lotten följer rätt att, intill dess i byggnadsplan upptagna, lotten berörande vägar blivit anlagda, för utfart nyttja den mellan fastigheterna Grytbäcken 1² och 1³ belägna vägen;

4) att av kronoegendomen 1 ¹/₈ mantal Slättåkra nr 9 i Alseda socken, Jönköpings län, *dels* fastigheten Slättåkra 9³, *dels ock*, efter avstyckning, det område av fastigheten Slättåkra 9¹, som enligt en av distriktslantmätaren Anders Oldenburg åren 1941—1942 upprättad karta är beläget öster om vägen till Alseda by, må försäljas till arrendatorn Johan Jönsson för en köpeskilling av tillhoppa 55 000 kronor samt under villkor i övrigt,

att salulotterna försäljas i befintligt skick med tillträde, räknat från den 14 mars 1946,

att samtliga mellan Jönsson och kronan varande, på gällande arrendekontrakt grundade fordringsanspråk med un-

Jordbruksutskottets utlåtande nr 24.

dantag av till äventyrs förefintliga anspråk på oguldna arrendeavgälder och skatter skola anses vara reglerade i och genom försäljningen,

att, därest försäljning kommer till stånd först efter den 14 mars 1946, Jönsson skall vara skyldig erlægga vad på arrendeavgiften belöper från den 14 mars 1946 till dagen för köpbrevets utfärdande,

att försäljningen icke omfattar andra å salulotten befintliga byggnader och anläggningar än sådana, som tillhöra kronan, samt

att i övrigt bestämmelserna i förordningen den 25 maj 1945 (nr 262) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m. skola i tillämpliga delar lända till efter rättelse; samt

5) att den rätt till fastigheten Sunnerby Storegården 1¹⁸ i Otterstads socken, Skaraborgs län, som tillkommer Kungl. Maj:t och kronan, må utan vederlag överlåtas på innehavarna av fastigheten.

B. att motionen II: 435 icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 4 april 1946.

På jordbruksutskottets vägnar:

L. TJÄLLGREN.

Närvarande: se utlåtande nr 23.